

КОНЦЕПЦИЯ

**за институционално развитие
на
Исторически музей – Дряново
за периода 2021 – 2026 година**

(подробно разработена за първата година)

*Автор:
Иван Христов Христов*

*Дряново,
2021*

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	1
II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО.....	2
1. Статут.....	2
1.2. Кадрови потенциал.....	3
2. Музейни обекти.....	3
3. Основни дейности за опазване и представяне на движимите културни ценности.....	4
3.1. Издирване, събиране, придобиване, съхраняване, документиране и научна обработка на материалите.....	4
3.2. Дейности по представяне и популяризиране на културни ценности.....	7
3.3. Финансиране и стопанска дейност.....	8
III. ТЕНДЕНЦИИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО И МЯСТОТО МУ В МУЗЕЙНАТА МРЕЖА.....	9
IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ, ПРИОРИТЕТНИТЕ ОБЛАСТИ, ОЧАКВАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ В УПРАВЛЕНИЕТО, ВЪВ ФИНАНСИРАНЕТО, СТРУКТУРАТА И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО. ПЪТИЩА ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ.....	10
V. МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА КОНКРЕТНИ ПРОЕКТИ ПО КОМПЛЕКТУВАНЕТО, ОПАЗВАНЕТО И ПРЕДСТАВЯНЕТО НА МУЗЕЙНИТЕ ФОНДОВЕ, НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И ПОПУЛЯРИЗАТОРСКАТА ДЕЙНОСТ НА МУЗЕЯ.....	12
VI. ЕТАПИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА КОНЦЕПЦИЯТА.....	13
ПЪРВИ ЕТАП (2021 – 2022)	13
ВТОРИ ЕТАП (2022 – 2026)	14
VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	17

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Според най-кратката дефиниция *Музеят* е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни ценности, природни образци и антропологични останки с познавателна, образователна и естетическа цел (чл. 24 от Закона за културното наследство).

Исторически музей – Дряново (нататък ИМ – Дряново) е културен институт с пряко значение за опазването, изследването и популяризирането на материалното и нематериално културно наследство на територията на община Дряново.

Настоящата концепция е базирана върху действащата законова и нормативна уредба, регламентираща дейността на културните институти и дейностите, свързани с опазването на културно наследство: Закон за културното наследство (2009), Закон за закрила и развитие на културата (1999) и Постановление № 153 на Министерския съвет на Република България от 2000 г. за преобразуване на културни институти в регионални библиотеки и музеи (изм. през 2006 г.).

Визията, целите и приоритетите за развитието на ИМ – Дряново са дефинирани на базата на извършен анализ и оценка на досегашната му дейност. Използвани са публично достъпни данни (годишни отчети на ИМ – Дряново от 2015 до 2020 година, информационни материали, музеен сайт), експертни мнения, както и преки наблюдения.

Много от предложените идеи в Концепцията са плод на досегашния ми опит като уредник „Нова и най-нова история” в Регионален исторически музей – Габрово (2013 – 2018), старши експерт в отдел „Култура и туризъм” в Община Габрово (2018 – досега), активен участник в популяризирането на културното наследство, във формалния и неформален образователен процес.

Концепцията за развитието на ИМ – Дряново обхваща предстоящия петгодишен период и има за цел да промени публичния облик на културната институция, да повиши интереса към музея и засили неговото присъствие в живота на общността и на картата на националната музейна мрежа. Ключовите думи в Концепцията са „Повече достъп, повече преживяване“ – да направим културното наследство на Дряновския край достъпно за всеки и от всяка точка на света (дигиталният свят позволява това) и да дадем на посетителите богато, интересно и запомнящо се музейно преживяване.

Конкретните мерки за развитие са базирани на постигнатите досега резултати с цел да се осигури приемственост, надграждане, дългосрочен ефект и устойчивост в управлението на музея.

При продължаваща подкрепа на местната власт в съчетание с непрекъснато повишаване компетентността на екипа, стриктна организация и осъществяване на текущ контрол върху изпълнението на поставените цели заложените в настоящата Концепция идеи могат да бъдат реализирани и да превърнат Исторически музей – Дряново в добре стопанисван и развиващ се културен институт, с нарастващи възможности за адекватни, отговарящи на съвременните изисквания дейности по съхраняване и популяризиране културното наследство на Дряновския край като неделима част от националното.

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ НА ФУНКЦИОНИРАНЕТО МУ

1. Статут

ИМ – Дряново е създаден с решение на Комитета за изкуство и култура от 23 януари 1970 година.

Музеят представя културното наследство на Дряново и Дряновски регион в четири различни експозиции:

- „Майстор Колю Фичето – живот и творчество” (открита през 1969 г. и обновена 2010 г.);
- „Археология и Възраждане” (открита 1970 г. в старата сграда на килийното училище в Дряновски манастир, обновена и преместена в нова сграда през 1988 г.);
- „Градски бит от края на XIX и началото на XX век” (открита през 1984 г. в Лафчиева къща в Дряново);
- „Икони от Дряновския край” (открита през 1997 г. в Икономовата къща в Дряново).

През 2008 г. в Перевата къща е открита втората част на експозицията „Градски бит от края на XIX и началото на XX век” с подтема „Празничен интериор, облекло и накит”.

Сградата на ИМ – Дряново на ул. „Шипка“ 82 е ситуирана в среда с концентрация на строителни образци от Възраждането – църквата „Св. Троица”, къщите Лафчиева, Перева, Мурджеева, Вапцарова – обявена за възрожденски архитектурен ансамбъл „Гилей”.

Съгласно Правилника за устройството и дейността на ИМ – Дряново, съгласуван с Министъра на културата (писмо Изх. № РД-09-0369/29.06.2011 г.) и утвърден от Кмета на Община Дряново, Музеят е юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Община Дряново, съгласно Решение № 15/24.03.2000 г. на Общински съвет – Дряново. Ръководството на музея се осъществява: административно и организационно от Кмета на Община Дряново, методически – от Министерство на културата, и научно – от специализираните научни институти на БАН.

Музеят се ръководи от Директор, който се назначава от Кмета на Община Дряново въз основа на конкурс.

По тематичен обхват ИМ – Дряново е „общ”.

В структурно отношение (съгласно Правилника) ИМ – Дряново включва три специализирани отдела:

- **„Етнография и строителство”**. Проучва и популяризира материалната и духовна култура на Дряновския край. Събира характерни за традиционния и градски бит предмети. Проучва и проследява промените, настъпили в бита на местното население. Проучва дейността на местните строители, създадената от тях архитектура и традиции в строителството. Най-известният сред тях – майстор Колю Фичето, е представен в отделна експозиция.

- **„Българските земи XV – XIX век”**. Проучва и популяризира политическата, стопанска и културна история на Дряново и региона. Отразява миналото, демографските промени и статута на селището през XV – XVII в. и просперитета на българската общност през Възраждането; изследва административното развитие на Дряново в зададения период.

- **„Нова и най-нова история”**. Проучва, изследва и популяризира икономическото, обществено-политическо, културно и просветно развитие на град Дряново и Дряновския край от Освобождението до наши дни.

1.2. Кадрови потенциал

Съгласно длъжностното разписание на ИМ – Дряново към 1 януари 2021 г. числеността на персонала е 9 бройки: директор – 1; уредници – 3; екскурзоводи – 4, от тях 2 на 1/2 щат, счетоводител – 1.

В длъжностното разписание не са посочени длъжности „касиер“ и „хигиенист“, дейности, които не е видно от документите от кого се извършват.

Уредниците, които са основният стълб на музейната дейност, са в предпенсионна и пенсионна възраст.

2. Музейни обекти

Съществуващите музейни обекти обхващат важни периоди от развитието на селището и региона.

Музеят е разположен на застроена площ – 1187 кв. м, разгърнатата площ – 3007 кв. м, обща открита площ – 981 кв. м, в това число: за експозиции – 1650 кв. м., за фондохранилища – 250 кв. м, за обслужващи помещения – 460 кв. м.

Те са сравнително добре поддържани и отговарят на съвременните изисквания за представяне на движими културни ценности.

• **Експозиция „Археология и Възраждане“.**

Намира се в манастир „Св. Архангел Михаил“, на 5 км югозападно от Дряново, в красива старопланинска клисура. Запознава посетителите с историческото развитие на Дряновския край и възникването на Дряновския манастир. В околностите му са открити едно от най-древните палеолитни поселения в Средна Европа и следи от местните енеолитна и бронзова култури, както и крепостни съоръжения и селища, изградени в различни исторически епохи. Разнообразни документи и предмети подчертават значението на манастира за българската история и съхраняването на националния дух, за превръщането му във възрожденско поклонническо средище; определянето му за база на освободителното движение и убежище през Априлското въстание на четата на поп Харитон; за приноса на Дряново в Руско-турската война (1877 – 1878).

Един от проблемите на този обект е пространството, в което е организирана експозицията – влажно, без почти никакъв достъп на пряка светлина. Липсва указателен знак (табела/тотем), поставен на подходящо място и със съвременен дизайн, за да информира и привлича големия туристопоток, който преминава през Дряновския манастир и пещерата „Бачо Киро“. Концептуално експозицията се нуждае от преосмисляне в посока отделяне на археологическите артефакти от тези, свързани с историята на манастира, Априлското въстание и Руско-турската война от 1877 – 78 г. Това е необходимо с оглед на по-пълноценното представяне на тези важни епохи и събития в историята на Дряновския регион.

Съществен проблем е затрудненият достъп на хора с увреждания до експозицията.

• **Икономова къща. Експозиция „Икони и църковна дърворезба“.**

Икономовата къща, построена от майстор Колю Фичето, е двуетажна сграда с подчертан градски характер и солидна конструкция. Богатата колекция от средновековни и възрожденски икони (XVII – XIX век), е разгърната на втория етаж.

Необходимо е да се обнови графичното представяне на музейното повествование в експозицията (съществуващите надписи са с неподходящ като размери шрифт); да се изгради навигационна система с помощта на съвременни информационно-комуникационни технологии (сензорен информационен киоск, аудиогид на английски, немски, френски и руски език) с цел по-доброто ориентиране и информираност на

посетителите. Експозицията е изключително подходяща за озвучаване с фонова музика (духовна музика, източноправославни песнопения, акапелни изпълнения).

Основен проблем на този обект е затрудненият достъп на хора с увреждания до експозицията.

Обектът е в сравнително добро състояние. Притежава вътрешно дворно пространство, което може да бъде използвано функционално при дейности с деца или организирани от музея (в партньорство) тематични събития на открито през летните месеци.

• **Лафчиева къща. Експозиция „Градски бит от края на XIX и началото на XX век“.**

Открита 1984 г. Сградата се състои от две жилища, разположени под общ покрив, с единна фасада. Построена е около 1840 г. Експозицията представя дом на заможно дряновско семейство. Етнографската експозиция е продължена през 2008 г. във второто жилище, принадлежало на фамилията Переве. В Лафчиевата къща се намира и част от фонда на ИМ – Дряново.

Част от движимите културни ценности, представени в експозицията, трябва да бъдат прецизирани съобразно периода, който представят. Обектът има нужда от реставрация на фасадата и освежаване на вътрешните пространства.

Основен проблем в Лафчиевата къща е затрудненият достъп на хора с увреждания до експозицията.

Обектът притежава дворно пространство, което може да бъде адаптирано за провеждане на събития на открито.

• **ИМ – Дряново. Експозиция „Майстор Колю Фичето – живот и творчество“.**

Представя живота и творчеството на възрожденския строител Колю Фичето. Макети и снимков материал представят класическите строежи на майстора и тяхната съдба; колекции от зидарски, каменоделски и дърводелски инструменти онагледяват традициите и възможностите на строителния занаят от Възраждането. В сградата се намира администрацията на ИМ – Дряново и част от фонда на музея.

Експозицията е обновена през 2010 година.

В сградата има сувенирен магазин, който предлага богат асортимент музейна продукция, както и издания на ИМ – Дряново.

3. Основни дейности за опазване и представяне на движимите културни ценности.

Основна функция на музея като институция е опазването и представянето на движими и недвижими културни ценности, което определя приоритетните задачи и на ИМ – Дряново, свързани със събирателска, фондова, експозиционна, научно-изследователска, образователна, издателска, рекламна, стопанска дейност и финансиране.

Публично достъпните данни не позволяват да се направи цялостен анализ на досегашната музейната дейност по направления. За да избегна субективизма, представям състоянието на фондовете и дейностите визуално, чрез графики, създадени на базата на отчетните документи на музея от 2015 до 2020 година.

3.1. Издирване, събиране, придобиване, съхраняване, документиране и научна обработка на материалите.

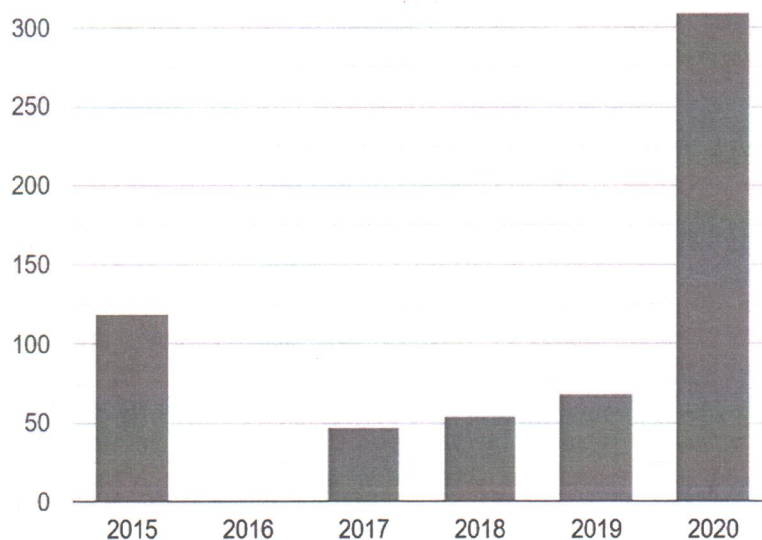
Дейността е свързана с издирването и придобиването на културни ценности. Тя се реализира на базата на самостоятелна теренна работа, археологически проучвания, научни експедиции, постъпления от държавни и обществени институции, частни лица,

взаимодействие с други музеи, дарения и откупки.

Съгласно отчетите за дейността на ИМ – Дряново през последните 6 години в основен фонд са постъпили и обработени според изискванията (идентифицирани, инвентирани, паспортизирани) 598 ДКЦ (*графика 1*). Няма информация за нарастването на фонда през годините, за движението на ДКЦ, популяризирането им, включването им в изложби и използването им за създаване на нови музейни ресурси.

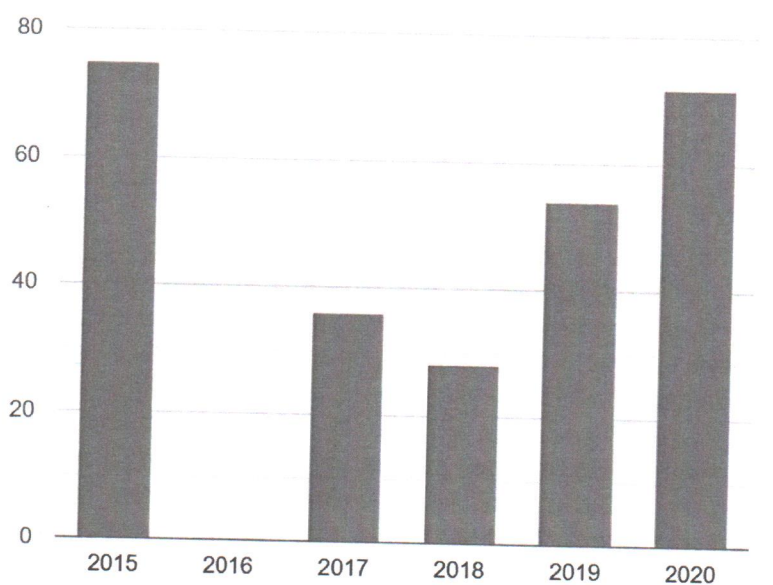
За 2016 г. липсват данни по т. 3.1. Отчетът е изцяло насочен към дейността по изпълнение на плана за развитие на туризма в община Дряново.

Прави впечатление фактът, че въпреки засилената изложбена и рекламна дейност посещаемостта е по-ниска в сравнение с останалите години (*графика 4 на стр. 7*).



Графика 1. Обработени и постъпили ДКЦ в основен фонд (ИМ - Дряново) според отчетите на музея в периода 2015 - 2020 година

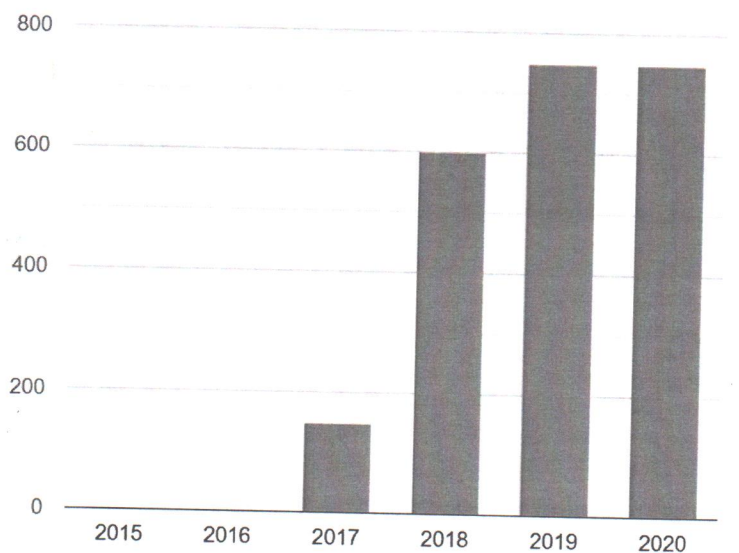
Обработените документи за научно-спомогателен фонд отначало са отчитани заедно с научен архив, но след 2016 година данните са дадени отделно, само за формиране на фонд от научно-спомогателните материали (*графика 2*).



Графика 2. Обработени материали в научно-спомогателен фонд (ИМ - Дряново) според отчетите на музея в периода 2015 - 2020 година

От отчетите не е видно каква част/процент от основен фонд (близо 44 000 ДКЦ) е дигитализиран до 2020 година. За периода 2015 – 2020 г. са дигитализирани 2 250 ДКЦ (*графика 3*), но процесът е започнал преди това. Няма данни дадена ли е публичност на дигитализирани единици, как се осигурява достъп и до други електронно обработени музейни ресурси (виртуални изложби, образователни програми, разработени уроци в музейна среда и др.).

Няма данни за електронни регистри.



Графика 3. Дигитализирани ДКЦ от основен фонд (ИМ - Дряново) според отчетите на музея в периода 2015 - 2020 година

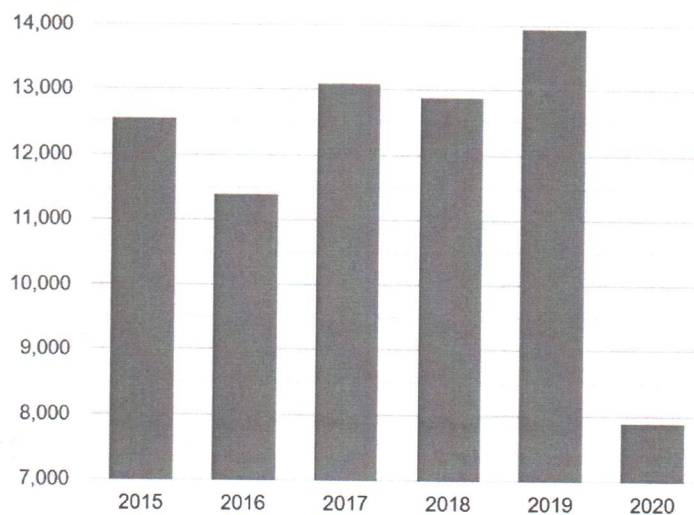
През анализирания период се наблюдава системна грижа за състоянието на фондовете и опазването на ДКЦ – извършва се ремонт и профилактика на фондохранилищата, подобряват се климатичните условия за съхранение, консервират се ДКЦ и др.

Към музея е създаден и учрежденски архив.

3.2. Дейности по представяне и популяризиране на културни ценности

Съгласно предоставените отчети за посочения период дейността по представянето и популяризирането на културни ценности се осъществява основно чрез експозиционната дейност. Организираните тематични и временни изложби, показват се гостуващи. Тази сравнително богата дейност, която поглъща значителна енергия, би трябвало да донесе и приходи за музея (ако не преки, то косвени като рекламна дейност) не е обвързана с данни за брой посетители, период на показване, включени ДКЦ от фонда, което не позволява да се анализира ефективността и интереса.

Прави впечатление, че в годината, когато са разработени тематични маршрути, в които се обединяват ресурсите на четирите експозиции (2019), броят на посетителите се увеличава (*графика 4*). Спадът в посещението се държи и на ограничителните мерки във връзка с пандемичната обстановка COVID-19. Данните показват, че най-много посещавана е експозицията за Колю Фичето, най-малко – експозицията в Икономова къща. В представянето на музейните обекти и тяхното състояние по-горе, предложих мерки за промяна негативната тенденция на посещаемост.



Графика 4. Общо посетители в постоянните експозиции на ИМ - Дряново според отчетите на музея в периода 2015 - 2020 година

Уредниците консултират и предоставят информация по теми на ученици, студенти и граждани. Много спрания и консултации са добър индикатор, че музеят е търсен, добре вграден в общността, специалистите имат авторитет на добри професионалисти.

От 2020 г. ИМ – Дряново разполага с фейсбук страница, в която се представят музейни събития и инициативи, както и свързани с годишнини исторически материали за Дряново и дряновци.

През 2019 г. и 2020 г. излизат от печат албумът „Възрожденско църковно изкуство в Дряновския край“ и каталогът „Накити и шевици от Дряновско“, реализирани чрез разработени и защитени проекти към Министерството на културата.

3.3. Финансиране и стопанска дейност

Бюджетът на Исторически музей – Дряново през 2020 г. е 249 413,00 лв., от които: дофинансиране (собствени приходи) – 42000,00 лв., приходи от продажба на билети, входни такси и др. – 40 000,00 лв., приходи от наем – 1000,00 лв., приходи от дарения – 1000,00 лв.

При определена численост 9 човека към 31.12.2020 г. са изразходвани 118 358,00 лв. за заплати.

От бюджета на Исторически музей – Дряново през 2020 г. за издръжка са изразходени 26 440,00 лв., за заплати – 118 358,00 лв. (при заета численост на персонал от 9 души), за други възнаграждения и плащания – 5 868,00 лв. и за осигуровки – 22 834,00 лв. Собствените приходи на музея от входни такси, услуги, сувенири и др. са на стойност 17 611,00 лв.

Платени са заплати и осигурителни вноски на нещатна бройка, работно облекло и ф. СБКО на работещите в ИМ – Дряново. Изразходвани са средства за закупуване на стоки (магнити, картички и др. рекламни материали). Закупена е книга за библиотеката. Средствата за представителни разходи са изразходвани във връзка с празника на музеите, посрещане на гости и дарители.

Изпълнението на разходната част на бюджета на ИМ – Дряново към 31.12.2020 г. е 37% от предвидения план. Средствата се изразходват целесъобразно, съгласно СФУК и Правилата за РЗ.

Тук отново се откроява проблемът, загатнат в длъжностното разпределение – 4 обекта с вход, продажба на билети, сувенири и разнообразни рекламни материали, но не става ясно кой извършва тази дейност.

III. ТЕНДЕНЦИИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО И МЯСТОТО МУ В МУЗЕЙНАТА МРЕЖА

ИМ – Дряново е част от съвременната музейна мрежа в България. Без да се игнорират традиционните функции, свързани с издирване, съхраняване и представяне на културни ценности, той би следвало да се превърща в отворена и по-ефективна система, която съчетава различни типове дейност – познание, естетически преживявания, образование, общуване, творчество и др. Необходима е нова визия на музея, за да е адекватен на изискванията на съвременната публика, без да изгуби класическото си призвание да я възпитава.

- От особена важност е доброто сътрудничество между ИМ – Дряново и местната власт в реализирането на политиката по опазване на културното наследство в община Дряново. Постигнатото сътрудничество между музей и Община позволява на последната да разполага с експертен ресурс при съставянето и реализирането на програми, стратегии, проекти свързани с културното наследство.

- Превръщането на ИМ – Дряново във важен елемент от културния живот на местната общност. Поддържането на имиджа на музея е първостепенна задача пред музейния екип. Крайната цел е, местната общност да възприеме музея за основен носител на своята историческа памет, а не като затворен институт, който съществува самодостатъчно.

- Подобряване на материалната база. Това е основополагащо за нормалното функциониране на ИМ – Дряново. Тази тенденция вече има поставено начало и се нуждае от планиране и поэтапно реализиране и надграждане на вече постигнатото.

- Технологичният прогрес оказва своето влияние и върху фондовата дейност. Дигитализацията на фондовете става необходимост – това ще разкрие нови възможности за обработка, изследване и представяне на културни ценности,

- Тенденциите в експонирането трябва да се определят от изискванията на съвременната публика, която живее, заобиколена от модерни технологии. Необходими са нови послания при запазване на автентичността, включване на мултимедийни и интерактивни технологии, възможности за мобилност на експозициите, увеличаване на тези със средносрочен и краткосрочен характер, поява на виртуални изложби.

- Установяване на практика за устойчиви отношения с местните, регионалните и национални медии, които са не само възможност за популяризиране на дейността, но и средство за осъществяване на образователната и културната програма на музея.

- Постоянното и многоаспектно сътрудничество с останалите музеи в страната (обмен на опит и добри практики, споделянето на знания в областта на разработени стандарти, организиране на изложби, публикации и научни проекти).

IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ, ПРИОРИТЕТНИТЕ ОБЛАСТИ, ОЧАКВАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ В УПРАВЛЕНИЕТО, ВЪВ ФИНАНСИРАНЕТО, СТРУКТУРАТА И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ДРЯНОВО. ПЪТИЩАТА ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ.

Стратегически цели:

- Основна стратегическа цел е запазването на ИМ – Дряново като значима за общността културна институция с над половинвековно присъствие, която изпълнява отговорно и качествено професионални си ангажменти, има финансова и материална обезпеченост, отличава се с устойчиво и балансирано управление, поддържа висок авторитет сред широката общественост и партньорите си.
- Изграждане на нов публичен образ на ИМ – Дряново чрез превръщането му в модерен, отворен и иновативен музей, който има достойно място на картата на националните културни институции. Музей, който отговорно съхранява и популяризира културното наследство според съвременните музейни стандарти; създава повече и по-качествени музейни продукти, чрез които привлича повече и по-широка публика, стимулира познанието и подобрява музейното преживяване.
- Като институция, която се ползва с обществено доверие, ИМ – Дряново да се утвърждава не само като хранилище на общо наследство, но и като жив културен център за общо бъдеще – място, което участва активно в процеса на формиране на историческо съзнание и социални нагласи.

Приоритетни области:

На базата на направения анализ и с цел изпълнение целите на Концепцията музейят определя следните приоритети за периода 2021 – 2026 година:

- Обогаляване на музейния фонд чрез планирана събирателска дейност и дарителски кампании;
- Съхраняване, опазване и регистриране на движимите културните ценности във фонда съгласно действащите норми и стандарти;
- Популяризиране възможностите на културно-историческото наследство като основа за културен туризъм;
- Превръщане на постоянните експозиции и музейните пространства в съвременна образователна среда;
- Разширяване участието в проекти;
- Развиване партньорствата със сходни културни, научни и образователни институции на регионално, национално и международно ниво.
- Активизиране на научно-изследователска и издателска дейност на музея.
- Развитието на кадрите с оглед приоритетите на музея, основните задължения, научно-творческите и лични интереси, възможности за адаптивност и повишаване на квалификацията.
- Разширяване капацитета на ИМ – Дряново чрез привличане на активните краеведи и изследователи на историята на Дряновския край, млади доброволци, приятели на музея, дарители и други заинтересовани физически и юридически лица , които да подпомагат дейността на музея.

Пътища за постигане на стратегическите цели:

1. Планиране и синхронизиране на цялостната дейност – събирателска, фондова и експозиционна, в съответствие с подготовката и мотивацията на екипа за отговорна, комплексна и догонваща съвременните музейни стандарти работа.
2. Дигитализация на музейния фонд и осигуряване на публичен достъп.

3. Целенасочено и ефективно популяризиране на експозицията в Икономова къща. (анализът показва, че обектът е с най-ниска посещаемост).

4. Подготовка на нови музейно-образователни ресурси за разширяване на работата с детските градини и училищата.

5. Подготовка на музейно-образователни програми, насочени към различни възрастови групи.

6. Адаптиране на външни и вътрешни пространства с цел оформяне на нови места със социокултурна функция и разнообразяване на предлаганите музейни събития

7. Целенасочено планиране на рекламno-информационната дейност и участие в туристически борси от регионален и национален мащаб.

8. Разработване на стратегии за увеличаване на собствените приходи – продажба на сувенирна и рекламна музейна продукция; актуализиране, разширяване и обявяване в музейния сайт на Списък с музейните услуги и ценоразпис (вход; беседи; заснемане, сканиране, копиране на снимки, материали с професионална/търговска цел; използване на културни ценности; наем за ползване на зали и др.).

9. Подготовка на проекти и кандидатстване за финансиране на дейности по програми на Министерството на културата и европейски фондове, свързани с музейното дело и развитие на регионите.

10. Търсене и осигуряване на средства за подобряване и усъвършенстване на музейните сградни фондове, инфраструктура и техническото оборудване чрез използване потенциала на регионални, национални и европейски програми.

11. Отговорно и разумно отношение към човешкия ресурс, който да бъде мотивиран да се квалифицира, да усвоява нови умения и компетенции; да изпълнява функциите и задачите си чрез екипна работа, позитивни и прозрачни отношения и споделяне на отговорностите. Предвид по-малките бюджетни възможности и невъзможността широкият спектър от музейни дейности този приоритет има специално и дългосрочно място в управленската ми стратегия.

V. МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА КОНКРЕТНИ ПРОЕКТИ ПО КОМПЛЕКТУВАНЕТО, ОПАЗВАНЕТО И ПРЕДСТАВЯНЕТО НА МУЗЕЙНИТЕ ФОНДОВЕ, НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И ПОПУЛЯРИЗАТОРСКАТА ДЕЙНОСТ НА МУЗЕЯ.

Насочеността на основните мерки (по направления на музейната дейност) за реализацията на настоящата концепция е маркирана в параграфи III и IV. Конкретизацията на всички основни стъпки в развитието на ИМ – Дряново ще се осъществи след успешното защитаване на заложените идеи в Концепцията и приемането на петгодишна програма, детайлно разработена по години.

Мерки по отделните дейности като част от общата визия за обновяване на ИМ – Дряново:

- **Комплектуване, опазване и представяне на музейния фонд.** Анализират се състоянието на музейния фонд. „Равнопоставеност“ към историческите периоди, факти, събития и личности по отношение на събирателската работа и неговото пълване. Целенасочена съвместна работа с Регионален исторически музей – Габрово и Държавен архив – Габрово с цел проучване и набавяне на материали (копия), свързани с историческото минало на Дряново. Представянето на културните ценности и дейностите по разкриване на културната и научната им стойност пред обществото да бъде съобразено с изискванията на Наредба № Н-4.

- **Научноизследователска дейност.** Сътрудничество със специализираните институти на БАН и участие на специалисти от ИМ – Дряново в разработването на съвместни проекти. Насочване на изследователската дейност към периода на Новата история. Досегашната изследователска и популяризаторска дейност на музея е насочена към Възраждането и доосвободенския период. Априлското въстание в Дряновския край е събитието, към което историческата чувствителност е най-силна, но войните от 1912 – 1918 година, Втората световна война и периода на социализма ще намерят място в научноизследователската дейност като за „работен ориентир“ се използват съвременните научни изследвания.

- **Образователна и популяризаторска дейност.** Превръщане на постоянните експозиции в съвременна образователна среда (конкретните дейности са разписани в Първи етап на реализация на концепцията). Подобряване на ефекта от популяризаторската работа чрез съгласуване на събитийния календар на ИМ – Дряново със съответните планове на Община Дряново и на другите музеи в областта. Организиране на съвместни прояви не само с музеи и музейни институции, но и с институции с близък профил на дейност – читалища, библиотеки, училища, архиви, университети, медии, граждански организации.

VI. ЕТАПИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА КОНЦЕПЦИЯТА

ПЪРВИ ЕТАП (2021 – 2022 г.)

1. Извършване на пълна инвентаризация на музейния фонд.
2. Мерки и контрол за стриктно водене на основната музейна документация, свързана с регистрирането и опазването на фонда: инвентарните книги, временните постъпления, документацията за вътрешно движение на новопостъпили и обработени материали, документацията на идентификационната и фондовата комисии – протоколи, експертни заключения, научни паспорти и др.
3. Разработване, обсъждане и внедряване на стратегия за събирателска работа.
Цел: Издирването и документирането на свидетелства за културно-историческото наследство на района да обхване по-пълно съставните селища на общината. (По официални данни ИМ – Дряново съхранява 43 596 културни ценности)
4. Създаване на информационни събития, съпътстващи дейностите по реализацията на т. 3:
 - дарителски кампании, насочени и мотивиращи местните общности към съхраняване на паметта за културната идентичност;
 - привличане и търсене на сътрудничество с изследователите на местната история (бивши музейни работници, краеведи, учители по история);
 - организирането на научни експедиции;
 - провеждане на тематична експедиция в селата на територията на Дряновска община.
5. Поддържане на фондохранилищата в норми, отговарящи на съвременните изисквания за съхранение (микроклимат, съвместимост на материалите и сигурност);
6. Проверка на материалното обезпечаване на дейностите по дигитализация на фонда и установяване подготвеността на служителите за тази дейност, за да се оптимизира процесът. Усреднените данни от отчетите показват, че един уредник дигитализира една единица за един работен ден, което отдалечава електронната обработка на основния фонд доста във времето).
7. Осигуряване на достъп до електронно обработените музейни ресурси (не само движими културни ценности, но и образователни ресурси). Намиране на оптимално решение за избор на платформа и подходящ музейен софтуер за организация на дигитализираните ДКЦ и колекциите, лесно търсене и използване на електронно въведените метаданни от евентуалните потребители, виртуално представяне на експонатите.
8. Разработване на дългосрочна стратегия за съвместна работа с детски градини и училища с конкретни годишни общи и персонални планове на уредниците и екскурзоводите за създаване на:
 - музейни образователни програми;
 - музейно-образователни ресурси (вкл. и за онлайн среда), необходими за реализирани на изнесени уроци и други форми на неформален образователен процес в музейна среда;
 - лекционни цикли;
 - програми за ваканционни занимания;
 - партньорство с Национален център „Музейно училище“ към Национален музей на образованието и РУО – Габрово с цел обогатяване на музейно-педагогическите практики за работа с деца и ученици.
9. Създаване на Лятна музейна академия за деца с цел да се събуди интереса към изследване паметта на родовите корени и историята на родния край.
11. Обсъждане и внедряване на план за научноизследователска работа.

12. Планиране участието на специалистите от ИМ – Дряново в различни музейни събития от регионален и национален характер – научни конференции, семинари, кръгли маси и др.

13. Изготвяне на стратегия за рекламиране на музея в сътрудничество с Община Дряново. За първата година:

- разработване на проект за външна реклама на музейните обекти, която да създаде усещане за музея като интегрирана част от самия град;

- ежедневното визуално присъствие на музея в градската среда чрез билбордове, табла и др. подходящи решения би предизвикало усещане за комфорт и собственост върху традиционно „свещеното“ музейно пространство;

- поради невъзможността да се обособи отделно звено „Връзки с обществеността“ дейностите в тази област ще бъдат възложени на мотивиран служител, който постепенно да изгради компетенции с помощта на външни ПР-специалисти.

18. Използване на всички възможности за повишаване квалификацията на музейните специалисти (преди всичко компютърни умения и използване на ИКТ в пряката работа с публики).

19. Присъединяване на ИМ – Дряново към Сдружение “Български музеи”.

20. Привличане на местните изследователи/краеведи към дейността на музея (обща среща по повод годишнината от създаването на музея или на Празника на Дряново). Включване на партньори и доброволци (ученици и студенти; учители и краеведи) в реализирането на събирателската и популяризаторската дейност. Привличането на доброволци, сътрудници, спонсори ще разшири кръга от приятели и съмишленици на музея в неговата дейност за създаването на нов публичен образ като основен участник и двигател в културния живот на общността.

21. Въвеждане на непрекъснато работното време в музейните обекти (без обедни почивки).

22. Адаптиране на външните пространства в Икономовата и Лафчиевата къщи, с цел организиране на събития на открито през летния сезон.

23. Поставянето на указателни табели с местоположение и най-обща информация за музейните обекти.

24. Разнообразяване на експозиционната дейност с временни и средносрочни гостуващи и съвместни изложби с други музеи, включително и виртуални.

25. Създаване на мобилни изложби, които да бъдат представени извън територията на общината.

ВТОРИ ЕТАП (2022 – 2026 г.)

1. Обогаляване на фондовете (събирателска работа)

2. Осъществяване на всички дейности, регламентирани в Наредба № Н-6 по отношение на пълните и репрезентативни инвентаризации.

3. Поддържане режим на опазване на движимите културни ценности, съответстващ на изискванията на чл.19-24 от Наредба № Н-6, както и на прецизираните правила, въведени от съответните институции и от МВР през последните години.

4. Стриктно водене на основната музейна документация, свързана с регистрирането и опазването на фонда.

5. Своевременно попълване на научния архив.

6. Обогаляване фонда на библиотеката с научни издания в зависимост от интересите на специалистите. Книгообмен с други научни и културни организации – местни и от други градове на страната.

7. Активизиране на усилията по отношение дигитализацията на музейните фондове, първоначално чрез заснемането им в подходящ цифров формат.

8. Трансформация на вътрешноинституционалната структура и разгръщане на кадровия потенциал (трансформиране на една бройка Уредник в Главен уредник с цел подпомагане дейността на Директора и заместване при необходимост).
9. Консултиране на основните действия по регламентиране на трудовите правила с юрист и със синдикатите.
10. Продължаващо стимулиране на мотивацията сред персонала и насърчаване на прозрачност във взаимоотношенията, периодична обективна оценка на работата и продължаваща професионална квалификация.
11. Участие в разнообразни квалификационни форми, свързани с придобиване на сертификати за извършване на определени музейни дейности. Квалификациите в областта на работата със съвременни електронни технологии и езикова подготовка също са приоритетни. Непрекъснато повишаване на компетенциите на екскурзоводите за работа с публика – комуникационни умения, професионализъм, знания и подготовка; владеене на чужд език.
12. Осигуряване на възможности на кадрите с открит научен интерес да разработват дисертации и да получават научни степени и звания.
13. Сключване на договори с водещи туроператори. Участие на ИМ – Дряново съвместно с Община Дряново на организирания национални туристически борси.
14. Увеличаване на собствените приходи от разширяване на специфични дейности – услуги, справки, рекламна дейност, продажба на билети и сувенири, наеми от ползване на зали и дворни пространства, организиране на семейни тържества и др.
15. Въвеждане на общ билет за всички експозиции на ИМ – Дряново.
16. Поетапното ремонтване и обновяване на експозициите със съвременно музейно оборудване, адаптиране на текстовете (анотации, обща информация и др.) за чуждестранните туристи и хората със специални потребности. Проучване на възможностите за осигуряването на достъп за хора с двигателни затруднения до всички музейни обекти.
17. Проучване на възможности и създаване на постоянна общоисторическа експозиция.
18. Създаване на временни изложби – самостоятелно или съвместно с други институции, след предварително приемане на перспективен план за 5 години.
19. Представяне историята на отделни атрактивни експонати на сайта на ИМ – Дряново.
20. Създаване на музейните образователни програми и тяхното популяризиране в системата на образованието и сред туристическия бизнес.
21. Създаване на музейен център за работа с деца в Икономовата къща чрез надграждане на реализирания през 2019 година проект за Детско ателие – мост между поколенията“ и използване на досегашния опит.
22. Активно участие на ИМ – Дряново в различни музейни събития от регионален и национален характер – научни конференции, семинари, кръгли маси и др.
23. Организиране и провеждане на национална научна конференция (през година), която да разкрива и обогатява приноса на Дряновския край в развитието на строителните и художествени традиции на българската архитектура.
24. Продължаване на изданието Известия на ИМ – Дряново.
25. Поддържане на системни връзки с ИИИ, НАИМ, ЕИФЕМ при БАН и университети в страната за осъществяване на сътрудничество в различните области на Историята археологията, етнологията, музеологията и архитектурата.
26. Трайно взаимодействие с НД „Традиция“ и осъществяване на исторически възстановки на важни събития от миналото на града;
27. Разширяване присъствието на музея в регионални и национални медии.
28. Разширяване на рекламата за платените услуги, предлагани от ИМ – Дряново.

29. Създаване на нов уеб сайт на ИМ – Дряново с повече функционални възможности.

30. Разширяване на тематичните рекламни материали и сувенири, предлагани на посетителите.

31. Осъществяване на контакти и съвместни инициативи и с редица други структури на обществото – читалища, издателства и търговски фирми, рекламни агенции, творчески съюзи и научни организации.

32. Обявяване на дарителска кампания (всяка година с различна цел и по различна тема, в зависимост от приоритетите на годишния план на музея, дейностите за популяризиране на наследството и обществените нагласи, свързани с отбелязване на значими годишнини или събития).

33. Показване на специално отношение към дарителството и дарителите. (Поддържане и рекламиране на уеб сайта, дарен по случай 50-годишния юбилей на Исторически музей – Дряново от правнуците на Тодор Рачев Минчев, ръководител на бригадата, построила сградата на музея). Своевременно представяне в подходяща форма пред публика и пред медии на най-интересните и ценни нови постъпления в ИМ – Дряново. Избор на подходящ ден (Международния ден на музеите – 18 май) за връчване на дарителски свидетелства и превръщането на акта на благодарност от страна на музея в традиционно публично събитие със съпътстваща изложба и информационна кампания за даренията и дарителите.

34. Анализ и оценка от необходимостта за реставрация и консервация на ДКЦ и изготвяне на проектно предложение за кандидатстване по финансова сесия на Министерството на културата.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата концепция е създадена въз основа на актуалното към момента състояние на ИМ – Дряново като залага идеи за бъдещото му развитие в периода 2021 – 2026 г., с акцент върху конкретни действия през първата година. След първата година всеки завършен етап от предвидените дейности ще обуславя, адаптира, актуализира и организира изпълнението на следващите цели. Предвид динамичната обстановка, Концепцията е отворена за промени и преформулиране на задачите, но остава подчинена на действащото законодателство в сферата на музейното дело и опазването на културното наследство. Основната ѝ цел е ИМ – Дряново да функционира чрез основните си дейности, надграждайки постигнатото и развивайки се в духа на съвременните тенденции в отговор на нуждите и потребностите на обществото.